

MAGYAR NÉP

POLITIKAI, GAZDASÁGI, SZÉPIRODALMI
KÉPES HETILAP

Előfizetési árak :

Egész évre	44 L.
Fél évre	22 L.
Negyed évre	11 L.
Egy szám ára	1 L.

Felelős szerkesztő :

DR. NALÁCZY ISTVÁN.

Főszerkesztő :

GYALLAY DOMOKOS.

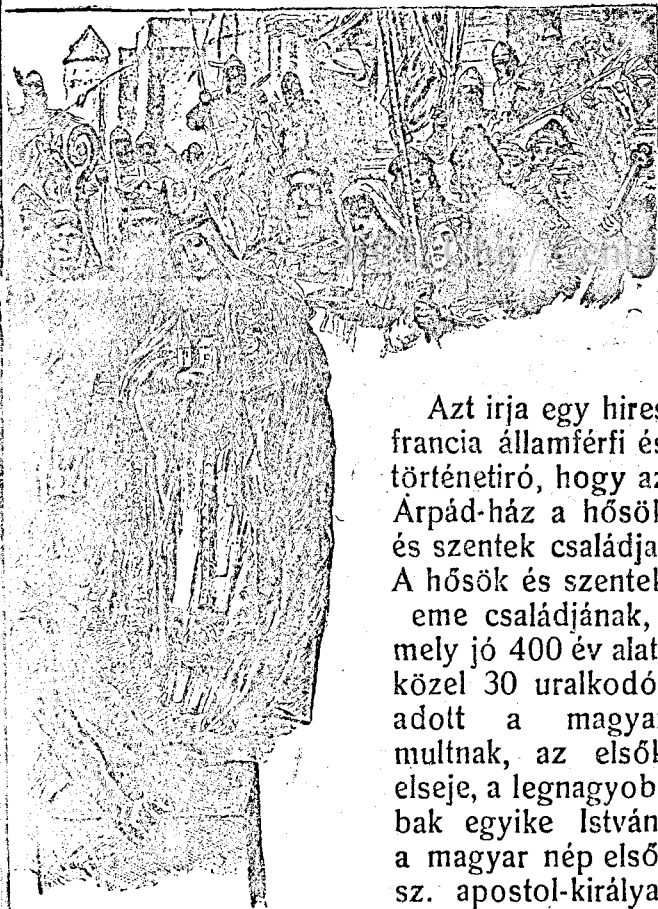
Megjelenik minden szombaton

Szerkesztőség és kiadóhivatal :

Str. Regina Maria (v. Deák F.-u.) 35. sz.

TELEFON : 2-37. SZÁM.

István, a magyar nép első királya

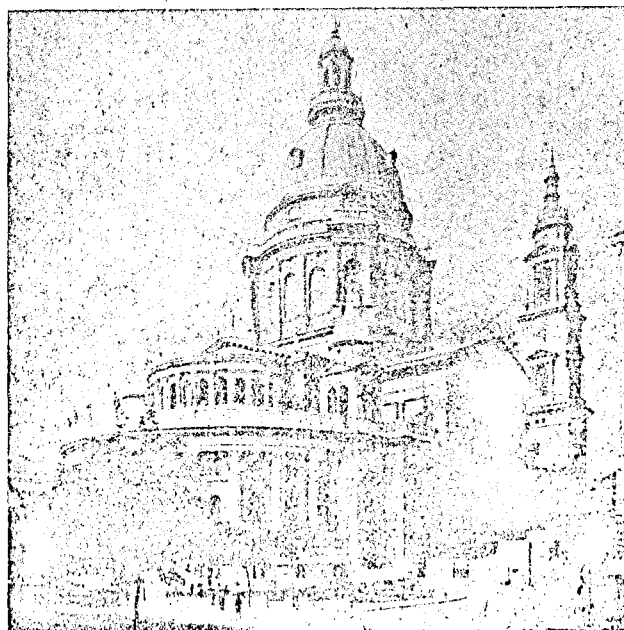
Az Egyház alapkövének letétele.

Azt írja egy híres francia államférfi és történétíró, hogy az Árpád-ház a hősök és szentek családja. A hősök és szentek eme családjának, mely jó 400 év alatt közel 30 uralkodót adott a magyar multnak, az elsők elseje, a legnagyobbak egyike István, a magyar nép első, sz. apostol-királya.

Nehéz idők, sorsdöntő átalakulások,

resszelátó, alapozó, erőskezű, bölcs vezéréként ildte Őt csaknem 1000 évvel ezelőtt Európát eményen sarcoló pogány őseink közé a gondselés. A honfoglalás nagy műve után, bár a kardl szerzett haza elég nagy volt őseink eltartására befogadására, mégis mindegyre külföldre tört

a harcias, nyugtalan magyar. Hét évtized alatt gyűlöltté és félelmissé vált neve Európa keresztény népei előtt. Gyors, kitartó lován pusztítva száguldott le egészen Konstantinápolyig, eljutott Páris és Orleans alá, keresztülhatolt a Pireneusokon a mai Spanyolországba, Nápoly csakugy megérezte zsákmányoló kezét, mint Németország fejlett városai vagy a mai Schweitz virágzó kolostorai. E kalandos hadjáratokban sok vért ontva maga is vérzett, gyöngült. Már-már az a sors fenyegette, hogy a keresztény Európa megtorló bosszújának esik áldozatul, mint rokonai, a hunok és avarok. Géza fejedelem belátja, észreveszi a veszélyt, véget vet a kalandozások-

A Budapest-lipótvárosi Szt. István bazilika.

nak, megragadja a nagy mentőeszközt: megnyitja országát a keresztény hit tanainak.

Géza kereszténysége azonban nem átértett lelki szükséglet, nem szívből fakadó élő hit, hanem csak politikai mentőeszköz, bölcs alkalmazkodás volt kora szelleméhez. A magyar kereszténység történetében olyanféle egyéniség ő, mint a világkereszténység történetében Nagy Konstantin, mint a frankoknál Chlodvig vagy mint kortársa, az orosz Vladimir (972—1015). Lelkében, mint ezek lelkében is, sajátos képpé formálódtak a régi, alkonyodó s az új, diadalmasan felkelő világnézet elemei. Fia, István, azonban szívvel és lélekkel az új szellemi és erkölcsi világ képviselője. Szigorú, keresztény nevelésben részesült; egyénisége, gondolatvilága teljesen a nyugat-európai keresztény eszmékkel telj. Nagy uralkodó, szentéletű keresztény, vitéz katona, bölcs államférfi, gyökeres politikai és társadalomgazdasági reformok ügyes megvalósítója, hatalmas államszervező, alkotásainak erős kezű megvédője. Valóban egészen új állami és társadalmi rendet teremtett: megalkotta a keresztény magyar társadalmat, megteremtette a keresztény magyar királyságot, államát bölcs intézmények életenergiákat csirázó erős alapjaira fektette. Négy évig uralkodott, mint fejedelem s akkor (1001) népe első királyává koronáztatta magát. További intézkedéseivel pedig az államhatalmat, a királyságot olyan erős középponttá tette, „melyben az ország mindennemű ereje, a honvédelem, a hitélet, a jogbiztonság, a közgazdaság, szóval az egész polgárosodás, természetesen egyesült.“ A keresztvíz, mellyel a legenda szerint István sajátkezűleg is keresztelt, az erkölcsi ujjászületés fürdője lett népünk számára. „Európa szívében ezentúl nem idegen, nem ellenség többé a magyar. Bölcs okulással nyújt békejobbot szomszédainak s beáll a nemzet gondviselészerű küldetésének korszaka; kik azelőtt rettenetesek voltak a nyugati népek megtámadásában, most hosszú időn át rettenthetetlenek azok védelmében; oltalmazók a Keletről rohanó áramlatok ellen, védők még fajrokonaiuk ellen is. A szilaj harci kedv bajnoki hévvé tisztul; a zsákmányolás merész vágyát fékezi a jog tisztelete. A kereszténység szelleméből nyer tartalmat az élet, merit tiszta tápot a lelkesedés, erőt a tettvágy, sikert a munkálkodás.“ A hatalmas, jól felszerelt kolostorok, az akkori idők szelleme szerint, nemcsak a hitélet melegágyai, hanem a tudományok, művészetek, ipari és gazdasági szakoktatás középpontjai is lettek.

István „a törvényhozó nyugodt méltóságát, az apostol szentségét“ adta hozzá ahhoz a hatalomhoz, melyet Árpád kardja alapított meg s melyet Géza erőszakos politikája bővített ki. Érdekes és figyelemreméltó, hogy a harcos magyar nép első királya dicsőségét, világtörténeti hírnevét nem a háború, hanem a béke műveinek, nem a rombolásnak, hanem az alkotásnak köszöni. Pedig a fegyvert is jól forgatta s bátran harcolt a pogány lázadók s az országára törő idegen hatalmak ellen.

Szt. István elfogja Gyula vezért és családját.

Erős ítélőtehetségű, roppant tevékenységű, tüzes, lelkes embernek kellett lennie annak, aki Magyarország fejlődésének új pályát nyitott. Azt hitték felőle, hogy jósló erővel van megáldva. Jóságához, igazságszeretetéhez menekültek az üldözöttek a világ minden részéből; oltalmat találtak nála a bolgárok elől menekülő besenyők, csakúgy, mint a hazájokban halálra keresett árva angol hercegek.

Népe, jámbor hite szerint még életében azon csodatevő erővel ruházta fel az Ur, hogy betegket gyógyíthatott vala és halálakor (1038) „gyászba borult Magyarország citerája és az egész nép jajgatással siratta szent királyát. A legények és leányok három évig nem táncoltak és diszes ruhát nem öltöttek.“ Híre az egész keresztény világban elterjedt, a kath. egyház szentjei közé avatta; adományai és alapításai, apostoli buzgósága, csodateleink híre a francia, német és olasz krónikákban is meg vannak örökítve. Áldva emlékezzünk az idők távolságában egyre távolodó, de egyre fénylő alakjára, aki népünk életében páratlanul álló ujtásokat valósított meg, aki

aszmei és erkölcsi tartalommal töltötte meg a magyar közleket, aki bevezette Svéd-, Norvég-, Dán-, Cseh-, Lengyel- és Oroszországgal egyidőben Magyarországot a keresztény népek közösségébe. „A XVI. sz.-ban a nemzet nagy része csak a hitújítást fogadta el, 1848-ban csupán politikai intézményeit váltotta fel nyugatiakkal.“ István alatt mindez egyszerre történt. Erős jobbjá azonban a Nyugatról kölcsönzött intézményeket is népünk sajátos egyéniségéhez tudta szabni! Aldott legyen ez a Szent Jobb, mely nem osztozik a minden földi közös sorsában: az enyészetben!

Dr. Bitay Árpád.

Jobb belátás felé.

A Romániához csatolt területek magyarságának a helyzet állandósulása óta egyértelmű kívánsága az, hogy a maga részére autonómiát kapjon, vagyis, hogy a maga gazdasági, egyházi, iskolai és politikai ügyeit saját maga intézze és saját maga végezze a közigazgatást és az igazságszolgáltatást is. Ezt a kívánságát különösen román részről kifogásolták, sőt többször erősen meg is támadták, azt állítva, hogy annak nincs jogos alapja s ilyen berendezésre nincs is példa a történelemben.

Azonnal rá lehet mutatni arra, hogy ez az utóbbi kifogás nem állja meg a helyét, mert hiszen Svájcban, amely a legműveltebb országok egyike s amely kétségen felül a legszabadabb ország a világon, az igazi demokráciának tökéletes példája, mind a három ott lakó nemzetnek megvan a maga autonómiája. A német területen minden németül folyik, a francia területen franciául történik az igazgatás és az igazságszolgáltatás, sőt a számszerint számba alig jövő olaszok is olasz nyelven intézhetik mindentőlre ügyüket. Ezenfelül minden egyes kanton, vagyis magyar kifejezéssel megye, törvényhozási joggal is bír. Viszont ez az egész szervezet a legfelsőbb fokon teljes egységbe olvad össze s éppen azáltal ad az államnak egészen szilárd szerkezetet, mindig és mindenre teljesen kész erőt és hatalmat, mert minden nemzetnek és minden területnek teljes szabadságot és teljes önkormányzatot biztosít.

Ennek a példának az alapján érezte az erdélyi magyarság jogosnak azt a törekvését, amely a magyar nemzeti kisebbségi autonómia megszerzésére irányul. E kívánságunk jogosságába vetett meggyőződésünket most francia részről is megerősítik. Tudni kell, hogy a francia kormányzati felfogás az, amely az önkormányzati elvnek a lehető legkisebb érvényesülést enged. Éppen ezért nagy jelentőségű egy kiváló francia politikusnak, Privat Mörichnek egy tanulmánya, amelyben a közép-európai államok nemzeti kisebbségei ré-

szére teljes autonómiát (önkormányzatot) kíván, amelynek szerinte még törvényhozási joggal is ki kell egészítenie. Ugy látja a francia politikus, hogy a nemzeti kisebbségek kérdésének csak ilyen rendezése hozhat megnyugvási Közép-európában.

Ezt mi is így érezzük. De ezenfelül érezzük s mint eddig is, nyíltan hangoztatjuk most is, hogy ez a megoldás az államnak érdeke elsősorban. Érdeke azért, mert megnyugvást ad. A megnyugvás pedig erő.

G. E.

KÜLFÖLD

A 13. konferencia balul végződött.

Európa, a beteg, gyötrődött Európa a konferenciákból él, csakúgy, akár a beteg ember a patikából. Immár tizenharmadikszor gyültek össze a nagyhatalmak, ezúttal Londonban, hogy a német jóvátételi kérdéstről tanácskozzanak. A végzetes szám a németekre balszerencsét hozott, mert a konferencia minden komoly megállapodás nélkül felbomlott. A németek mindössze szept. 15-ig kaptak fizetési haladékat arra a két millió font sterlingre, amit aug. 15-ig kellett volna a francia kasszába beszállítani. Pedig Németország messzire kirugó haladékat kért. Kérte azért, mert eddig a hadisarc minden részletének fizetésekor tovább csökkent a márka vásárló értéke elannyira, hogy legutóbb az államkasszában levő pénzzel már nem tudta az aranyértékben fizetendő pénzüsszeget beszerezni. A haladékra éppen azért volt szüksége, hogy azalatt a márka értékének zuhanását megállíthassa, sőt a márkát annyira megjavíthassa, hogy meg is tudja venni a 2 millió font sterlinget. Lloyd George pártolta a németek kívánságát és azzal az emberies, megértő ajánlattal állott elő, hogy adjanak Németországnak minden különleges feltétel nélkül haladékat a fizetésre egész az év végéig. A franciák az angol ajánlatot csak úgy akarták volna elfogadni, ha a katonai megszállást keleti felé tovább terjeszthetik ki és ha ezenkívül is a német állami bányák és erdőségek üzemait szigorúan ellenőrizhetik. A két álláspontot nem tudták összeegyeztetni és ezért felbomlott a konferencia.

A németek természetesen szerfölött elégedettek az értekezlet sikeretelenségével. Félnek különösen az angol-francia szakítástól, mely esetben a franciák szabad kezet nyerne és nagy haderejükre támaszkodva könyörtelenül végrehajtanák a konferencián támasztott követeléseiket.

A szomorú a dologban az, hogy ettől nemcsak a németek, hanem az egész világ fél és emiatt a márka értéke mindenfelé zuhanásszerűleg esik. A németek a haladéktól várták a márkának azt a javulását,

amely őket a lefizetendő összeg bevásárlására képesít és e helyett sem moratorium, sem értékjavulás nincs, hanem fizetési eszközük nemsokára a rubel sorsára jut. Nyilvánvaló, hogy a franciák is látják Németországnak ezt a gazdasági súlyedését, nyilvánvaló, hogy a franciák is tisztában vannak — amit különben az egész Európa felőlük jajgat — azzal, hogy Németország gazdasági tönkremenésével súlyos érvágást követnek el saját magukon, hogy kivágják azt a fát, mely a békeszerződés értelmében aranyalmát termelt volna nekik. De éppen azért, mert mindez oly nyilvánvaló, végre tisztába jött Európa a francia politika teljes sötéttségével, mert most mindenki látja, hogy a franciák Németország tartós tönkretételére törekednek és ez megéri nekik azt a gazdasági érvágást is, melyet így önmagukon is ejtenek.

Ausztria és a londoni konferencia. A Németországra oly végzetes londoni konferencián Ausztria sorsával is kellett volna foglalkozzanak, de erre sor se került. Emiatt a nagynémet párt újra felvetette a Németországhoz való csatlakozás kérdését. Régi szándékuknak ez az újabb megnyilvánulása érdekes tanúság amellelt, mily nagy ebben a népben a fajszeretet, a faji összetartás, hogy a pusztulásuk végórájában is egymást keresik — Tanulhatna ebből az erdélyi magyarság egy kis töredéke, mely nemcsak az ideszorult magyarság között hinni a széthúzás magvát, hanem őket ver erdélyi és anyaországbéli magyar közé is. — A nagynémetek vezére azoknak, kik erre az esetre Ausztria megszállásától tartanak, azt mondja, hogy a csatlakozást a megszállás esetére is véghez kell vinni; mert semmi megszállás nem lehet végleges.

A hivatalos osztrák kormány viszont a szomszédos utódállamokkal keres kapcsolatot, hogy Ausztriát a végső gazdasági pusztulás torkából kimentse. Az osztrák kancellár évégett elsősorban a csehszlovák miniszterelnökkel kezdett tárgyalást s némelyek ebből arra következtetnek, hogy a hivatalos Ausztria Csehországhoz szándékoznék csatlakozni. Ezzel aztán Magyarország egy új szempontból sodródna bele Középeurópa kérdéseibe, mivel Csehországnak ilyen részről való megerősödése a csehkorridor (határzár) eszméjét valósítaná meg és Magyarországot a nyugattól elzárna. Hangok hallatszanak arról is, hogy Magyarország a békeszerződésre való hivatkozással tiltakozni szándékszik ez ellen a fordulat ellen.

A Kisantant-tanácskozások Marlenbadban. Az őszi prágai mintavásárok Csehországban fontos találkozásokra adnak alkalmat. A fővárosban ipari, kereskedelmi, gazdasági tanácskozások tartanak, melyre az erdélyi iparkamarák képviselői is megjelennek. Viszont Marlenbadban teljeserr politikai színezetű megbeszélések lesznek a kisantant politikai nagyjai között. A világhírű fűrdőre a szerb királyi pár is elutazott. Szerb részről

Pasics és Nuicsics, román részről Bratianu és Duka, cseh részről Massaryk és Benes jelennek meg a híres üdülő helyen. Legújabb hírek szerint ezt a tanácskozást is Prágában tartják.

A tárgyalásokon szó lesz Csehszlovákia és Jugoszlávia kereskedelmi szerződéséről, a volt osztrák magyar monarchia hajóállományának felosztásáról, a kisantant egy képviselőjének a nagyköveti tanácsba való felvételéről és Lengyelországnak esetleg Görögországnak a kisantantba való beviteléről. Valamennyi nagyfontosságú kérdés. A magyarságot mégis legközelebről érinti ennek a tanácskozásnak két másik fontos kérdése; nevezetesen itt fogják megbeszélni a Magyarország ellen irányult katonai egyezménynek, — melyet annakidején két évre kötött a kisantant — a megújítását, esetleg a kötelezettségek kibővítését és továbbá azt, hogy milyen álláspontot foglaljanak el Magyarországnak a Népek Szövetségébe való felvétele kérdésében.

Magyarország felvétele a népszövetségbe. Emlékezetes dolog, hogy Magyarország kérvénnyel fordult a Népszövetséghez felvétele ügyében. A kérvény tárgyalását — valószínűleg kisantant befolyásra — hosszú ideje halogatták. Végre a liga titkárságától megkapta Magyarország az átiratot arra nézve, hogy kérvényét szeptemberben tárgyalni fogják; az átirat egyúttal egy képviselő megbízatását is javasolja, aki a liga előtt a kérés indító okait ismertesse. A magyar kormány képviselőül Bánly külügyminisztert bizta meg. Diplomata szájából halljuk az értesüléseket, hogy Magyarország felvételét most már egyik kisantant állam sem kifogásolja. — Magyarországot eddigelé különösen két nagy külpolitikai vonatkozású kérdés tartotta állandó izgalomban. Egyik Károly király trónjának elfoglalása, a másik pedig határainak végleges megállapítása volt. Az egyiket elintézte a végzet Fouchalban, a másikat pedig szintén elintézte egy nemzetközi bizottság Magyarország kívánságainak teljes mellőzésével. Ezeknek utána úgy látja a kisantant, hogy Magyarország most már jöhet panaszával. Sőt némelyek azt hangoztatják, hogy a kisantant egyenesen a maga előnyére látja jónak, ha Magyarország belép a nemzetek szövetségébe, mert akkor a szövetség hatalmát további követeléseik keresztülvitelére használhatná fel.

A román politika hírei.

Köztudomású dolog, hogy Szovátán illetékes tényezők: közeledést igyekeztek létrehozni a liberális párt és a nemzeti párt között. Hír szerint a tárgyalások eredményre nem vezettek, sőt a megindítandó politikai harc módját és programját éppen Szovátán döntötték el. A határozat szerint a gyulafehérvári kongresszust feltétlenül megtartják, valószínűleg szeptember második felében. E tekintetben Maniu Gyula és a párt többi vezérei megegyeztek. Olyan kimélellen harc megindí-

tásáról van szó, amely az ország tényleges demokratizálását tűzte ki céljául. Mielőtt a gyulafehérvári kongresszust megtartanák, a nemzeti párt megyénként fog népgyűléseket tartani. A nemzeti párt minden iökrévése oda irányul, hogy a jelenlegi kormány helyett tisztán parlamentáris kormány következék.

Hírlik, hogy részleges kormányválság készül, aminek az egyik jele, hogy a vallásügyi és a művészeti miniszteriumok állítólag megszűnnek.

Magyar községek iskolaadója.

Egyik helyi napilap a következő hirt közölte: Az erdélyi református egyház Igazgató Tanácsának kérésére a belügyminiszteriumtól rendelet jött le, amelynek értelmében az 1868. évi 38. törvénycikk alapján azok a református községek, melyek nem ajánlották fel annak dején az ötszázalékos iskolaadót, az állami iskolák javára, nem is kötelesek azt fizetni. Ez a hír a hitvallásos iskolák vezetőségét közelebről érinti s ezért rávonatközölog a ref. egyház vezetőségétől részletesebb fölvilágosítást kértünk, melyet az alábbiakban közlünk:

Az 1868. évi XXXVIII. t. c. 35. § a szerint a községi iskola terheit első sorban a község viseli. E célból a község pótladó kivetésére jogosult, de ennek mértéke az állami egyenes adók 5% át meg nem haladhatja. A következő 36. §-a pedig a község azon lakosait, akik a törvénynek megfelelő hitfelekezeti iskolát tartanak fenn, csak annyiban kötelezi a községi iskola fenntartásához való hozzájárulásra, „amennyiben azon összeg, amellyel saját hitfelekezeti iskolájuk fenntartásához pénzben, vagy terményekben hozzájárulnak, egyenes adók 5% át nem meríti ki.”

Az 1879. évi IV. 8-án 2947. sz. V. K. M. rendelet értelmében iskolai adó hordozására mindenki kötelezendő s ez csak a fenti 36. §-ban megjelölt módon szenved korlátozást. E kedvezmény, mondja a V. K. miniszteri rendelet, „semmi szín alatt nem általánosítható odáig, miszerint azon felekezet hívei, kik felekezeti iskolát tartanak fenn, tekintet nélkül az általuk egyenként hozandó anyagi áldozatra, mentesítve volnának a községi iskolai adó fizetésétől.”

Ismeretes dolog, hogy a felekezetek mind több-több iskolájukat adták állami kezelésbe szerződés mellett. E szerződések egyik pontját képezte az, hogy az 5% os adó az átadás után az állami iskola céljaira fordítandó; tekintve, hogy a községi iskola eszméje helyett az állami iskola gondolata nyert megvalósulást.

Az imperium-változás folytán az Egyházak ezen iskolai szerződést hatálytalannak tekintették, mert az egyik szerződő fél itt e területen megszűnt létezni. Az új állam közokt. kormánya azonban ragaszkodik a jogutódlás elvéhez e szerződéseket illetőleg is, minthogy

az egyházak iskoláikat újból éle're hívták, ragaszkodtak a törvény adta s fenn ismertetett kedvezményeikhez, mert *iskolafentartási terheik az állami adók 5%-ánál jóval magasabbak.* E tárgyban megkeresést intéztek a közokt. és belügyi kormányhoz, amelyre az utóbbi a fent is közölt választ adta, t. i. csak ott lehet a törvény kedvezményeit érvényesíteni, ahol az iskolai szerződésben az 5%-os adót annak idején elég óvatosan nem kötötték le kifejezetten az állami iskola céljaira. Minthogy ez csak elvétve egy-egy szerződéskötés alkalmával történhetett meg, kétségtelen, hogy a törvény kedvezménye nagyon látszólagossá lesz, a jogilag bár nem létező, de hatalmi erőszakkal életben tartott szerződések értelmében.

Az egyházak ragaszkodnak azonban a törvény adta jogaikhoz és ismételten megkísérelték, hogy mindazon helyeken, hol felekezeti iskola van, a fentartó hívek az 5%-os adó fizetése alól mentesíttessenek.

Dr. Mezei.

Tisztelettel felkérjük olvasóinkat, hogy előfizetési hátralékukat szíveskedjenek kiegyenlíteni, hogy lapunkat akadálytalanul küldhessük.

Naptár. 1922. szeptember 1-től szeptember 10-ig. A hold fényváltozásai: Holdtölte 6-án. A hó végéig a nap hossza 1 óra 38 percet fogy. Vásárok: 1. Homoródszentmárton, Illyefalva, Kecze, Kolozsvár, Maroskecze, Nagyzerind, Szászkeresztur, Varjas, Vojtek. 2. Szentbenedek. 3. Alsóporumbák, Bethlen, Komlós, Zetelaka. 4. Alamor, Alsószuk, Dezna, Marosvásárhely, Nezsider. 5. Algyógy-Alfalu, Krassó. 6. Érmihályfalva, Etyek, Kacza, Naszód, Zilah. 7. Bálincz, Galgó, Gyergyószentmiklós. 8. Nagyvárad, Orczifalva, Tasnád. 9. Csikszépviz, Fogaras, Makfalva, Pánczélceh, Pécska, Torda. 10. Baromlaka, Brassó, Ispánmező, Simánd, Zám.

Sylvester W. Beach. Ez a különös hangzású név az amerikai presbiteri egyházak püspökének a neve; aki atyafiságos szeretéből jött hozzánk s Nagy Károly református püspök társaságában több nagyobb református egyházközséget meglátogatóit. Mindenütt prédikált s szólt a hívekhez; kereste és megtalálta azt a belső lelki kapcsolatot, mely egyedül volna hivatva kivezetni az emberiséget abból a pokolból, ahová a nagy világháboru állatias ösztönei juttatták. Mostanában sokan járnak erre mifelénk, különösen a nyugati nagy protestáns felekezetek képviselői közül. Ugy látszik, meghatolta és megdöbbenette őket az a gondolat, hogy mi vagyunk a protestáns világnak kelet telé a legvégső pontja: hogy sorsunk a messzire előreküldött órállóé, aki elsőnek fog fel minden csapást és támadást, mely általában az emberi felvilágosodás és nyugati műveltség elien irányul. Sokan járnak erre mifelénk. Némelyek tán inkább külső kíváncsiságból s nem igazi lelki érdeklődésből: mint általában turisták szoktak kirándulásokat tenni. Mi mindeniket belső áhi-

tattal fogadjuk s mint bajba jutott szegényebb testvér: kitarjuk előttük a lelkünket. Vajjon mindig méltó helyre esik-e a mi esdeklő szavunk? Vajjon mindig megértő szíven kopogtatunk-e a mi fájdalmas, testvéri panaszunkkal? *Sylvester W. Beach* azok közé tartozik, akik komoly szemmel, megértő lélekkel szemlélik a mi halálalás vergődésünket. Aki nemcsak szóval, de cselekedettel is vigasztal minket. Ugy tűnik fel előttünk, hogy sok jóbarátunk közül egyike ő a legigazabbaknak. —pr—

Német ünnepség Moszkvában. A németiség helyzete Oroszországban annyira megjavult, hogy nemrégén az ottani „német kultur- és gazdasági társaság“ Moszkvában népes gyűlést tartott, melyen a messze ukrainai és kaukázusi német telepekről is jelentek meg kiküldöttek. A német nagygyűlés öröme: állapította meg, hogy a németiség helyzete az orosz kormány új gazdasági politikája óta örömdetesesen megjavult. A megjelentek jó híreket hoztak arra nézve, hogy a Volga mentén az idén jó aratás van és az ukrainai legelők is kitünő állapotban vannak. Ha Krimben nem lett volna még az idén is nagy szárazság, szinte várható, hogy a mult esztendei rémséges orosz inségnek nemokára vége lesz.

Kiutasítják a németeket is. Elszászlotharingiában a németekkel ugyanazon esetek ismétlődtek meg, aminőket a magyarok nemrégén szenvedtek el a szerbek részéről a Bánságban. Nevezetesen onnan is tömegesen űzik el a németeket is a franciák. A szerencétleneknek époly rövid idő alatt is kell elhagyniok szülőföldjüket, mint a bánsági magyaroknak. A kiutasítottakat, kiknek javarésze hivatalnok, pincér és üzletember, az ágyból húzták ki, vitték a rendőrségre és ott azonnal kezükbe adták az utlevelet. A párisi német követ tiltakozott a francia kormánynál a francia hatóságoknak a versaillesi szerződésbe űködő, népjogellenes es minden emberies gondolkozást nélkülöző eljárása ellen, amellyel 75—80 éves aggotat űznek el 40 éves lakóhelyükről.

A csángók iskoláikért. Ismeretes dolog, hogy a magyarság a segesvári iskolakongresszuson az egyházak vezetőségéhez azt a fölterjesztést tette, hogy az iskolák fenntartására hozzák be az egyetemes iskolaadózást, melyet kivétel nélkül mindenki viselne. Némelyekben aggodalmak keletkeztek arra nézve, hogy vajjon a falusi földműves nép lelkében lesz-e mindentűn akkora emelkedettség, hogy ezt a fajának fennmaradását szolgáló adót készséges lélekkel viselje. Hogy mennyire alaptalanok voltak ezek az aggodalmak és mennyire bizhatunk népünk áldozatkészségében, arra élénk tanubizonyosság a hétfalusi csángók viselkedése, akik cselekedetükkel megelőzték az egyházak idávonatkozó rendelkezését. — A hétfalusi csángóság, mely a multban is megmutatta, hogy tudjákköielességét, mult vasárnap újabb tanujelét adta annak, hogy megértette az idők szavát. Az egyházmegyei közgyűlés által kiküldött bizottság a felekezeti iskolák kérdésének végleges rendezése és biztos alapra helyezése céljából először Türkös és Bácsfalu községekben jelent meg, hol népes egyházi közgyűlés előtt többen ismertették a felekezeti iskola fontosságát, különböző szempontokból megvilágították annak szükséges voltát. A népes közgyűlések tagjai áhíhatosan hallgatták a magas szárnyalásu, lelkes beszédeket s egyhangulag és lelkesedéssel szavazták meg a hitvallásos iskolák állandó fenntartását s a hatvanöt-

ezer lejes költségvetést. Kilenc osztályba osztották be a lakosságot s 15—400 lejig terjedő egyházi adó fizetésére kötelezték magukat.

Tanítói tanfolyam. A református egyházkerület Marosvásárhelyen tanfolyamot rendezett tanítói és tanítónői számára, hogy azon az oklevél érvényesítő vizsgára előkészüljenek. Az oklevél honosításának tudjuk mekkora jelentősége van. Ahhoz kötötte az állam a tanítói államsegély megadását. A vásárhelyi tanfolyamra mintegy 600-an jelentkeztek. A tanfolyamot a ref. kollégiumban tartják; tartama 3—4 hét. Az előadók magyar és román gimnáziumi tanárok. A mi megjegyzesünk ehhez az igen üdvös intézkedéshez az, hogy ezt a kérdést célszerű lett volna felekezeti közileg elintézni. Így Erdély néhány városában az összes tanítóság részésülhetett volna kellő előkészítésben.

Megint gyujtogatják Bukarestben a CFR vagonát. Emlékeztetsek még azok a gyujtogatások, melyeknek bukaresti és más közeli pályaudvarok estek áldozatul. Most a vasutjavitó műhelyek nagyrésze vált a tűz marialékává. A tűz most is éjféli körül ütött ki és töle az asztalos-, festő- és gépműhelyek, valamint a butorbevonó műhelyek porrá egtek. A pusztulást növelte a vízhiány és a tömegek fosztogatása, melyet sem a rendőrség sem a katonaság nem tudott megakadályozni. A javítás alatt álló 150 vasuti kocsi teljesen porráégett, azonkivül elhamvadt 200 vagon deszkaanyag is. A főműhelyt sikerült megmenteni. A kár többmillió leu. Most még kevesebb lesz a CFR-nek a vasuti kocsija.

A román állam tisztviselőinek fizeteskérdése. Hogy az állam mennyire nyomorban tartja a felekezeteknél levő tisztviselőket azval, hogy az államsegélyt az egyházaknak nem adja meg, mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy a felekezeti alkalmazottak az államiak fizetésének eléréséről ábrándoznak: az állambiztosok pedig gyűlést gyűlésre tartanak amiatt, hogy az állam emelje fel fizetésüket, mert amelleit éhen halnak. A miniszterek a tisztviselői kar követeléseivel taktikáznak. A pénzügyminiszter Dornavatrán azzal utasította el őket, hogy „menjenek vissza a hivatalaikba és szenvedjenek önök is, mint ahogy mi szenvedünk.“ Viszont a minisztertanácsból egy körirat ment az egyes hivatalokhoz, mely törzsfizetésük felemelését nem igéri ugyan — akkor, amikor viszont a tisztikar fizetését lényegesen emelték — de fizetéspótlékokt helyez kilátásba. A regátbeli hivatalnoki kar, be nem várva a miniszteri ígértet teljesítését, az ígértet fölött való elégedetlensége miatt beszüntette a munkát. Az ókirályság 20 vármegyében már nem dolgoznak és néhol Erdélyben is megkezdték az ellenállást. A braila és jassii tisztviselőgyesület pedig egyenesen arra hívja fel a tisztviselőkart, hogy szept. 1. után lépjenek ki az állami szolgálataiból, ha követeléseiket nem teljesítik.

Tűzek Magyarországon és Erdélyben. A száz augusztus a tűzek hónapja. Összejátszik ilyenkor minden, hogy a tűz könnyen lobbanjon és könnyen terjedjen. A termés betakarítása után ilyenkor halmozódik fel a nagy mennyiségű gyulékony anyag. Szalmának, szénának fogékonysága a tűz iránt erősen emelkedik a tikkasztó és forró szárazság miatt. Cséplések alkalmával pedig a gőzkazánok állandóan szórják a tüzet, mert rossz a szikrafogójuk; s amelyik szórja, attól

a kazal is hamar tüzet fog, mert a gépszij drágasága miatt ma jóval rövidebb hajó szijjakat alkalmaznak, mint régen, s ezért a kazán a kazalhoz elég közel van. Így pusztult el a somogy megyei Igal községben 60 ház az összes melléképületekkel és Gige községben 12 gazdatelek. A tűz tovaterjedését a forróságban mindentűt a szél segítette. Minálunk erdőgések indultak meg a nagy szárazság nyomán. Görgényben több száz hold lenyves égett le. A tűz áldozatává lett Udvarhelyben Bikafalva község gabonája tíz gazda kivételével és Nagyvárad közelében Bacsa község teljes aratása. A tüzet mindkét helyen a cséplőgép okozta. — Gazdaközönségünk biztosítson tűzkár ellen.

Vitézzé ütés. Fényes ünnepségekkel kapcsolatosan történt meg Pesten a második vitézi avatás. Ezúttal 740 igaz magyar férfit tüntettek ki a vitézi rendbe való felvétellel. A vitézeket a kormányzó avatta fel, aki a vitézi rend első főkapitánya. Az avatás rendjén az eskütétel előtt a vitézek főkapitányuk diszkardjával egy diszpaizsra e szavakkal mérnek ütést: „Tisztelet adásék az igaz Istennek, akit a mi őseink Hadúrnak neveztek“. Az ünnepség után vitézi áldomás volt, melyen a kormányzó felkészítő beszédének fénypontja a következő kijelentés volt: „Mindegy, hogy ki a vezér, csak becsületes hazafi legyen s egy intésére engedelmeskedikni kell az egész országnak.“

Jugoszlávia lakossága. Nem régen közöltük, hogy Lengyelország lakosainak száma a szilésiai területekkel való gyarapodása óta mennyire növekedett. Most Jugoszláviáról kapjuk a hírt, amely szerint annak 17 millió lakosa van.

Menetjegykiadás. Az „Argus“ jelentése szerint a vasuti főigazgatóság úgy rendelkezett, hogy ezentúl a menetjegy kiadását a vonat indulása előtt egy órával meg kell kezdeni. Remélhetőleg az igazgatóságnak ezt a rendelkezését legalább a vasuti csomópontok állomásai ezután megtartják, mert a mai rendszer mellett az utas igen gyakran még a várakozók csapatában szorong, mikor a vonatja már a szomszéd állomáson robog át. Régen ugyanis a vonatindításhoz a jelt a pénztár adta meg: a vonat várt addig, amíg volt az illető vonalra jegyváltó. Ezt különösen betartották akkor, ha csatlakozó vonatnak valami késése volt. Ma ilyesmiről szó sincs. Ma a vonat elindulását legföljebb a posta elintézése késlelteti, pedig hát a személyvonatot igazán azért állították be, hogy utasokat szállítson, nem pedig azért, hogy legyenek, akik lekéshessenek róla.

A szamosvölgyi vasut igazgatósága közli, hogy szept. 1-től kezdve ezen a vonalon is az állami díjszabás lép érvénybe.

A bujdosó segesvári Petőfi-szobor. A 16-iki menekülés id-jén Pestre szállított Petőfi szobrot a magyar-kormány Kiskunfélegyházának ítélte oda. A szobor elhelyezésével aug. elején készültek el s leleplezését szept. 8-ára, Petőfi házasságának évforduló napjára tűzték ki.

Kedvezmény a prágai mintavásárra. A kolozsvári cseh konzulátus értesítette a csatolt részek ipari és kereskedelmi kamaráit, hogy a Prágában szept. 3-tól 10-ig tartó mintavásár utasainak 50% kedvezményük van a román vasutakon. A vasuti főigazgatóság ide vonatkozó rendeletének száma 50951—1922. CFR.

Dollár-lopások. A magyarságnak Amerikában élő rokonai szívesen segítenek ittmaradt és nyomorúságban tengődő hozzátartozóikon. Alig kel nekik egy pár dollárt postára tenniök és már is nagy segítséget küldenek, mert a dollárnak itt nálunk nagy ára van. Ha bank útján juttatnák át föltett kevés pénzüket, kezelési költségre aránylag nagyon sok menne föl. Ezért a viszonyokkal nem ismerős amerikaiak takarékoságból eleinte közönséges, később ajánlott levelekben küldötték fölszemes pénzeiket jótékonyásra. Itt azonban a postán eltűnnek a pénzek hol a levéllel együtt, hol a nélkül. Vagy félévvel ezelőtt a Kolozsvár—Brassói vonalon tartóztattak le egy ilyen dollárfosztogató társaságot, s most tárgyalják ezek pörét Kolozsváron. A pörrel egyidejűleg arra jöttek rá, hogy a Temesvárra beérkező külföldi postát mindjárt a határátlépés után fosztják meg úgy, hogy az amerikai levelek egyszerűen eltűnnek. Jól teszük az itthon maradottak, ha amerikai hozzátartozóikat figyelmeztetik erre a sajnálatos helyzetre és arra kérik, hogy csekély pénzüsszegeiket többen tegyék össze és úgy küldjék bank útján. Így egy-egy adakozóra mégis kevés kezelési költség esik és szinte a levélbélyeg árán eljuttathatnak kisebb pénzüsszegeket is.

A Romániai Magyar Dalosszövetség pályázata. A Romániai Magyar Dalosszövetség pályázatot hirdet az 1923-ik évi országos dalversenyén előadandó eredeti verseny négyes férfikarokra. Szükséges egy szövegben és zenében magyar, nehéz műdal; egy hasonló, de könnyebb műdal vagy dalegyveleg és végül falusi dalárdák számára könnyű magyar műdal vagy dalcsozor. A szövegek hangterjedelme a normális férfihang terjedelme legyen. A karok a capella irandók, magánszólók kerülésével. Pályadíj: az első csoport versenydalára 1000 lej, a könnyebb műdalra 700 lej és a harmadik csoportra 500 lej. A Szövetség a dicséretben részesült pályaműveket 300 lejjel megvásárolhatja. A díjnyertes és a megvásárolt pályaművek a Szövetség tulajdonába mennek át. Pályázati határidő: 1922 december 1. A pályaművek vezérkönyv alakban 3 példányban s szólam-alakban 1 példányban, jelíges levél kíséretében adandók be dr. Rombauer Tivadar szövetségi titkárnál (Brassó, Kapu-u. 67).

Serestéy Béia, a hunyad megyei születésű erdélyi poéta most összegyűjtött kötetényeit az Erdélyi Irodalmi Társaság erkölcsi támogatásával, mint a Társaság kiadványát „Az örök rejtély“ címen egy kötetben szándékozik az őszi könyvpiacra megjelentetni. Midőn a kiadandó verskötetet Erdély magyar olvasóközönségének szerető pártfogásába ajánljuk, egyszersmind tudatjuk, hogy a verskötet elsőrendű papíron, izléses kiállításban, mintegy 6—7 ivnyi terjedelemben (100—110 oldalon) fog megjelenni s bolti ára 20 leu lesz. Aki 10 előfizetőt gyűjt, az egy, a költő ajánlásával ellátott tiszteletpéldányban részesül. A kötet megjelenése után, alulírott kiadónál, valamint az összes erdélyi könyvkereskedésekben kapható lesz. Hirsch Adolf könyvnyomda tulajdonos, könyvkiadó vállalat Déva.

Olvassa a „Pásztortűz“-et.

GAZDASÁGI ÉS SZÖVETKEZETI ÉLETT

A buza ára.

A buza-árak maximálásának kérdése foglalkoztatja ma a gazdákat, kereskedőket és fogyasztókat egyaránt.

A hivatalos lap július 8-án megjelent számában közölt ármegállapító rendelet II. fejezetének szakasza kimondja, hogy *a buza, valamint annak termékei szabad forgalom tárgyát képezik. Szállíthatók ugy a megye területén belül, mint egyik vármegyéből a másikba „mindenféle engedély nélkül.”*

Ugyanezen rendelet ugyancsak a II. fejezetnek 6. szakasza *csupán a közélélmezés és hadseregellátás céljaira történő vételekre állapítja meg a maximális árat 250 leuban, amely árhoz a 7. szakasz értelmében a „legfőbb bevásárlási bizottság” véleménye alapján még 50 leu praemium adható.*

A buza piaci ára ezek szerint *nincsen maximálva.* Arról nem is szólunk, hogy a 250 leuért nem fogja oda adni egy gazda sem a buzáját, mert ugyan melyik iparos vagy kereskedő adná oda 100 leuért azt a portékáját, amelynek az előállításai, avagy vételára meghaladja a 100 leut?

A maximálás ténye ellen azonban a legmesszebbmenőleg tiltakozunk.

Az ármaximáló rendelet nem említi a *rekvirálást.* A napilapok híradása szerint azonban a *prefektusok titkos rekvirálási rendeletet kaptak.* E titkos rendeletet pedig a miniszter azon kijelentésének nyilvánosságra hozatalával csaknem egyidejűleg kapták, amelyben a tordai, temesvári stb. rekvirálásokat törvénytelennek minősítette és kötelezte az érdekelt prefektusokat az elrekvirált gabona visszaszolgáltatására. Az állítólag titokban adott és szabályszerűen *közlőre nem tett rendeletekkel nem lehet rekvirálni jogállamban.* A gazdaközönségnek ilyen módon való kijátszása még az eddiginél is jobban megrendíti a népek a törvény szentségébe vetett hitét. Ha meg is jelent a napilapok által közölt rendelet titokban, *nem törölte még a kormány annak a korábbi rendelkezésnek a hatályát, amely szerint a 75 kg Hl súlyu buzánál jobb minőségű buza nem rekvirálható.*

Mind ezekből megállapíthatjuk először azt, hogy a minisztertanács szabaddá tette belföldön a buzaforgalmat, egyes prefektusok azonban ennek dacára azt beállították. Másodszor pedig megállapíthatjuk, hogy a köz- és hadseregélélmezési célokra vásárolt buza ára hivatalosan maximáltatott, a piacon szabadon forgalomba

kerülő buza ára nem. A közélélmezési jelzőt ugyanis úgy értelmezzük, hogy annak a buzának ára maximáltatik, amit a hatóság maga szerez be.

Hogy mi lesz a hatósági kezelésű gabonával, marhával, disznóval stb. pld. Kolozsváron? Hasábos cikkeket írnak ma is az összes kolozsvári napilapok erről és az ügyesség és külön miniszteri biztos együttesen igyekeznek e kérdést megfejteni.

A zavarból egyetlen helyes kivezető ut van: *a forgalom szabaddá tétele és az ármaximálások beszüntetése.*

Török Bálint.

A téli saláta termesztése.

A salátának a termesztés szerint számos fajtát négy csoportra osztjuk, ugymint: nyári, őszi, téli és melegágyi saláta fajtákra. Ezeknek a termesztése közül aránylag a legjövődélmezőbb s korán tavasszal legkedveltebb, legkeresettebb a téli saláta.

— Ha a téli salátát igen korán, tavasszal akarjuk értékesíteni, a magvakat már augusztus hó második felében, legkésőbb szeptember hó első napjaiban el kell vetnünk, hogy ez évben erőteljes, kiültetésre alkalmas palántákat nyerhessünk. Napos helyen, frissen ásott, finoman, egyenletesen elgereblyezett kerti talajra, igen ritkán szórva kell vetnünk. Az elvetett magvakat ugyanolyan minőségű földdel $\frac{1}{2}$ -ed cm. vastagon, egyenlően betakarjuk, deszkával lenyomkodjuk és alaposan beöntözzük. Az öntözést száraz időjárás esetén naponta bár egyszer megismételjük mindaddig, míg a palántákat állandó helyükre nem ültetjük. Az elvetéstől számított 4—5 hét múlva a palánták már 5—6 levéllel rendelkeznek, amikor állandó helyre, előre elkészített talajba ültetjük. Még helyesebb, ha előzőleg a kikelt palántákat egy másik ágyásba — amikor 2—3 levélkéjük van — egymástól 3—4 cm. távolságra tűzdeljük s így kiültetésre erősebb, gyökeresebb palántákat nyerünk. A téli saláta legjobban szereti a meleg, napos fekvésű, középköttőségű, száraz, inkább homokos, mint kötött, nem frissen trágyázott talajt. A kiválasztott, megfelelő talajt az ültetés előtt kisebb területen fölássuk, nagyobb területen jó mélyen felszántjuk, elegerblyezzük avagy megboronáljuk és kelet-nyugat irányában 30 cm. sortávolságra 8—10 cm. mélyen kikapával árkokat húzunk, hogy védettebb helyen lehessenek, ezekbe az árkokba az erősebb palántákat október hó elején 20 cm. távolságra, minél nagyobb földlabdával beültetjük és beöntözzük. Itt az árokban csakhamar megerednek, begyökeresednek s hogy még a téli fagyokat még inkább kibírassák a nagyobb fagyok beállta előtt szalmával, polyvával vagy falevéllel igen vékonyan betakarjuk, de csak úgy, hogy a salátalevelek egy kissé kilátszodjanak. A téli salátának a hó egyáltalában nem árt, sőt takaró-

jával a nagyobb fagyok ellen megvédi azt. Tavasszal, mielőtt a hó elolvadt, s a nagyobb fagyok is elmúltak, az ősszel elhelyezett takarót legereblyézzük és ha a föld egy kissé szikkadt, az egész területet gondosan megkapáljuk. Ha a területet még jobban ki akarjuk használni, az első kapálás után a salátasorok közé dughagymát is helyezhetünk. Gondos kezelés mellett a saláták csakhamar fejedni kezdenek s már április hó közepétől, körülbelül egy hónapnyi időtartamig igen szép fejeket szedhetünk. Legjelesebb téli salátafajták a következők: Nansen, Passion, Butterkopf, D'hiver de trimont stb.

P. Nagy Sándor.

A „Plugul Roman“ 10.000 holdas bérlete. A „Közgazdaság“-ban olvassuk, hogy a Plugul Roman a következő mezőgazdasági szerződéseket kötötte: 1. Állami szerződést a hadügyminiszteriummal 14 ezer hold bérletére vonatkozva. 2. Egy államszerződést a földművelésügyi miniszteriummal 15 ezer hold bérletére, holdanként 15 leiert. 3. Több szerződést a regábeli nagybirtokosokkal birtokok megmunkálására vonatkozólag a következő területekre: Konstanznál 15 ezer hold, Jalomnicánál 15 ezer hold, Crajovánál 10 ezer hold, Galacnál 10 ezer hold. A holdak helyett a német szövegben mindenütt hektár szerepel. A jelentésből megállapíthatjuk, hogy a földművelésügyi miniszteriumnak, a hadügyminiszteriumnak és a regábeli birtokosoknak óriási kiterjedésű ingatlanok állanak rendelkezésére, amelyeket ilyenformán a Plugul Roman után akarnak kihasználáshoz juttatni. Nálunk a telepek 20—30 kat. holdját is meg akarják csonkítani, elveszik egyházaink, iskoláink földjét 32 k. holdig, illetőleg még tovább is, megcsonkítják a középbirtokokat stb. stb., ott pedig egy részvénytársaságnak a rendelkezésére bocsátanak 80 ezer k. hold, illetőleg hektár területet. Megjegyzések ehhez a hírhez azt hisszük fölöslegesek; jellemző csak az, hogy ennek a részvénytársaságnak érdekeltjei között Garoflid, a nép földhözjuttatásának nagy apostola is helyet foglal.

Kolozsvári

Takarékpénztár és Hitelbank Rt.

Kolozsvár, Piata Unirii (Mátyás kir.-ter) 7.

Alaptőkéje: 16,000.000 lei.

Tartalékok circa: 15,000.000 lei.

Fiókjai: Désen, Dicsőszentmártonban és Gyulafehérváron.

Affiliált üzletei: Tordaaranyosvármegyei Takarékpénztár

r. t. Tordán, Udverhelymegyei Takarékpénztár

r. t. Székelyudvarhelyen, Alsófehérvármegyei

Gazdasági Bank és Takarékpénztár r. t. Nagy-

enyeden, Bognár és Szántó Erdélyi Kereske-

delmi r. t. Kolozsvárt.

Áruraktárai a vasúti állomás mellett,

Betéteket elfogad, váltókat leszámít,

átutalásokat teljesít. Safe deposit.

Mindentéle bankszerű üzletet előnyösen végez.

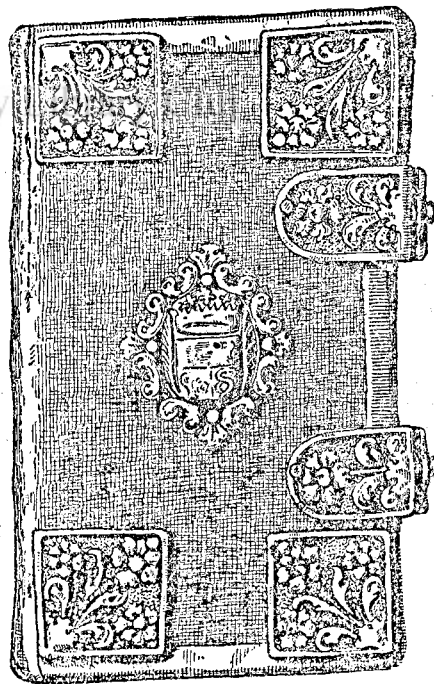

Ötös- és könyviparművészeti emlék.

Egy magyar költőnő diszes könyvemléke.

Minden jóérzésű ember életének vigasza a vallás, reményeinek támasza az imádkozás s minél nagyobbak az élet megpróbáltatásai, annál mélyebben ragaszkodunk a hit és remény örök forrásához: Istenhez.

De a hit régebb még sokkal drágább éltető ereje volt az életnek. A biblia fejedelmek, államférfiak és hadvezérek mindennapos olvasmánya volt s bölcsességei közszájon forogtak. Éppen ilyen hittel és szeretettel olvasták azonban a könyörgéses és imádságos könyveket is. Mindenik megbecsült kincse, kedves barátja volt tulajdonosának. Becsüket a gazdagabbak sokszor diszes külsejükkel is jelelték s az ilyen könyvek drága családi emlékként szálltak apáról fiúra.

Igy maradt reánk az Erdélyi Múzeum Könyvtárában zöld bársonyba kötött, aranyozott, ezüst disztésű könyörgéses könyve Thököly Imre erdélyi fejedelemnek. *Teleki Mihályné Weér Judit* ezüstös bibliája a Toldalagi grófok tulajdonába került. Gyönyörű ily emlékeik vannak elődeikről a Kornis grófoknak, vagy Bonczhidán gróf *Bánffy Györgynek*. Az unitáriusok kolozsvári levéltára is őriz két szép pirosbársonykötésű ezüstös bibliát és énekeskönyvet, melyeket különböző jöltevők hagytak a püspökök használatára.

E könyveknek ma már mint iparművészeti és

mivvelődéstörténeti emlékeknek is különös becsük van. Nemcsak a mivveltség egyik fokmérőjének, a *könyvszeretnek* beszédes emlékei; hanem emlékei a fejlett magyar ötvös-műiparnak, a jó ízlésnek és ezzel régi mivvelségünknek. Éppen ezért ma már ezek nemcsak családi, hanem nemzeti mivvelődési emlékek is.

Egy ily szép, régi könyörgéses könyv diszes, művészi tábláját mutatjuk be képben olvasóinknak.

A tábla sarkait és csatlóvégét gyönyörű domború öntött ezüst székfüvirágok díszítik, melyek a viseltes bársonytábla halvány viola színével finom harmóniába olvadnak.

Első lapjának könyvközlőkrózsáján az oroszlanos és kétkigyós *Pekry*, hátlapján a pelikános *Petrőczy* címer van bevésve s egyik csatt belsején ott találjuk Pekrovina gróf *Pekry Lőrinc* kuruc tábornok névbetűit (*L P D P* = Laurentius Pekri de Pekrovina). E címerek és névbetűk elárulják, hogy a diszes könyv II. Rákóczi Ferencz híres hadvezérének és költőné feleségének, br. *Petrőczy Kata Szidóniának* reánk maradt becses ereklyéje. Ozdi kastélyuk könyvtárából adta az Erdélyi Múzeum Egyesületnek egyik késői lezármazójuk lelkes neje: br. Radák Istvánné. Midőn kezünkbe vesszük, vagy képét nézzük, a virágos könyv szinte önkéntelenül azokat a lelkivilágokat juttatja eszünkbe, melyek az árvaságban nőtt, csapások sújtotta, csalódott, megpróbált magyar költőné lelkéből fakadtak.

K. L.

Miért nem engedjük fiainkat az építőipari pályára?

Most, hogy az építőipar ismét fellendült, napról napra halljuk a panaszt az építész- és építési vállalkozóktól, hogy a felvállalt munkát nem tudják határidőre befejezni, mert nincs elegendő szakmunkásuk. Ez a körülmény nemcsak a vállalkozóra nézve baj, hogy kőbért kell fizetnie, még nagyobb baj azokra nézve, akik ugyszólva mindentüket feláldozták azért, hogy végre lakáshoz jussanak, ősszel tisztességes lakásban elhelyezkedhessenek. Mindennap figyelik, hogy mennyire haladt az építkezés és szomorúan tapasztalják, hogy bizony az ideán semmi sem lesz abból, hogy beköltözhessenek. Kevés a munkás, lassan halad a munka. De hát hol vannak a derék kőművesek, ácsok, kőfaragók, kérdezzük türelmetlenül. Azok bizony szétszéledtek, betódultak Ó-Romániába, ott ugyanis a szemtanúk elbeszélése szerint annyit építenek, hogy az építő munkásoknak horribilis fizetést adnak, csak dolgozzanak.

Ez az egyik oka az ítteni munkáshiánynak, a másik és talán főbb oka, hogy miután vagy 10—15 évig

szünetelt az építkezés, a munkásoknak nehéz volt a megélhetés, azért kerültek ezt a pályát. A szülők óva intették fiaikat, nehogy erre a rossz pályára menjenek. Miután a hosszú munkaszünetbe a háború is beleesett, sokan elhaltak, munkaképtelenek vagy rokkantak lettek. Így a munkáslétszám csak apadt, de újabb munkásgeneráció neveléséül nem történt gondoskodás. Ennek a következménye, hogy most nincs elég szakmunkás.

Az építési kedv előreláthatólag mindinkább növekedni fog, mindenki iparkodik olyan helyzetet teremteni, hogy tehetsége szerint kisebb vagy nagyobb házat építhessen magának. Talán megérjük, hogy ezen törekvésünket a bankok is támogatni fogják. Arra van tehát kilátás, hogy az általános építkezés hosszabb ideig fog tartani, s így mindig több és több építő munkásra lesz szükség.

Igaz, hogy az építő munka az időszaktól és az időjárástól befolyásolva van s így az építőmunkás nem dolgozhat egész éven keresztül, azonban a vállalkozók iparkodnak úgy berendezkedni, hogy a belső munkálatokat (vakolást) télen végeztethessék, a munkások pedig iparkodnak olyan fizetést kivívni maguknak, hogy az egész évben nyugodtan dolgozható más ipari munkások ne legyenek előnyben velük szemben. Ha pedig egy pár téli hónapot esetleg nem dolgozhatnak át, akkor arra törekednek, hogy ezen idő alatt szakmájukban tökéletesítsék magukat. Téli tanfolyamokra járnak, ahol a rajzolásban, számtan, mértan stb.-ben képezik magukat. Ma már ugyanis vége annak a felfogásnak, hogy „Ha nem tanulsz: iparosnak adlak,” most már „Ha iparos akarsz lenni: tanulóod kell, mert csak így juthatsz igazán előre!” Különösen áll ez az építőipari munkásokra. Míg más munkásoknál a törvény szerint elég, ha egy bizonyos időt, mint segéd dolgozott s akkor önállósíthatja magát, addig az építőmunkások csak akkor lehetnek önálló mesterek, ha bizonyos gyakorlat után a törvény által előírt szakvizsgát is sikeresen letették.

Gyakran látunk értelmes, egészséges székegy vagy kalotaszegi fukat, akik éveken keresztül, mint bolti szolgák, kifutók dolgoznak, aztán eleget tesznek katonai kötelezettségüknek s midőn innen kiszabadulnak nem tudják mihez is kezdjenek. Gyakran mint favágók, jobb esetben mint kocsisok keresik kenyerüket. Mennyivel jobb volna, ha a „boltiszolgaságban” eltöltött időt mondjuk a kőműves, ács vagy a kőfaragó-mesterség megtanulására szentelnék. Ha később a körülmények úgy kívánnák, hogy az esetleg meglevő földjüket műveljék, akkor is jól fogna, ha például szükség esetén fel tudnák maguk építeni házukat, vagy az egyik felrakná a falat, a szomszéd megcsinálná a tetőt, s fordítva.

Oktassuk ki fiainkat, ne irtózzanak attól, hogy

malteros lesz a kezük, hiszen azt is épen olyan könnyen le lehet mosni, mint a csirizt vagy mint a teniát.

Azok a szülők, akik fiaikat építő-ipari pályára óhajtják adni, forduljanak szerkesztőségünkhöz, szívesen segítségükre leszünk, hogy fiaikat jó cégeknél elhelyezzük.

Torday Mihály.

Csizmakészítők kongresszusa Marosvásárhelyen. A múlt évben Kolozsváron megtartott országos csizmadiakongresszus határozata szerint ez évben a II. kongresszust Marosvásárhelyen tartják. A kongresszus augusztus 27. és 28-án lesz. Tárgyalás alá kerülő fontosabb dolgok a következők: Az országos vásártügy rendezése, a munkaadó és alkalmazott közötti jogviszony rendezése, adóügyek, termelési szövetkezetek létesítése, nyersanyag központ felállítása, nyugdíj, rokkant és betegsegélyezési egyesület felállítása, a csizmadiaipartársulatok ipartestületté való átalakítása, a szabad ipar korlátozása stb. Akik a kongresszuson az ország bármely városából jelen akartak lenni, azok abbéli szándékukat folyó hó 15-ig, de legkésőbb 20-ig jelentették be az elnökségnek. Szállásról gondoskodtak.

A cserfa külföldi kivitelének korlátozása ellen Aradon az Erdélyi és Bánsági Faegyesület is tiltkozolt. Az egyesület Aradon tartott gyűlésén dr. Groza Péter volt miniszter elnökölt. Az egyesület felszólalói, midőn a cserfakivitel felszabadiását követelték, arra az örvendetes tényre hivatkoztak, hogy a kormány bizottságilag állapította meg, hogy a kitermelt fakészlet az ország szükségletét több évre fedezi.

Munkásbiztosító sorsa. A lapokban téves hírek jelentek meg a Munkásbiztosító és betegsegélyező pénztárak államosításáról. Marzescu munkaügyi miniszter legujabban kijelentette a Brassói Lapok munkatársa előtt, hogy csupán felügyeletet fog gyakorolni a vagyongazdálkodás és a személyzet fölött. Erre jogot a minisztériumnak az ad, hogy az intézmény igazgatási költségeit, dologi és személyi terheit viseli. Az ellenőrzés két irányu lesz. Egyrészt kiterjed arra, hogy a munkásbiztosító által létesített intézmények megfelelnek-e a munkásság igényeinek, másodsor arra, hogy mire fordítják a begyűlt pénzt. A munkásbiztosításban két irányban fog újítást behozni: 1. Egységesíti a munkásbiztosítást az egész királyság területén a törvényesség alapján. 2. Arra törekszenek, hogy a segélyek és ellátási járulékok a segélyezés szükségességének feleljenek meg és legyenek arányban is azokkal az áldozatokkal, amelyet úgy a munkaadók, mint a munkások a munkásbiztosítónak hoznak.

Valuta jegyzések.

Bukarest, 1922 augusztus 22.

1 dollár = 135—137 Leu
1 angol font st. = 558—600 „

1 francia frank	= 10'5—11	Leu
1 svájci frank	= 24—26	„
1 olasz lira	= 5'60—5'70	„
1 cseh korona	= 3'65—3'75	„
1 szerb dinár	= 1'75—1'85	„
100 német márka	= 14—15	„
100 magyar kor.	= 11—12	„

István király.

István, Te Szent, az alapkö Te voltál,
A szirt, amelyre a magyarság épült.
Széthullott bár az erős épület:
Királyi neved a szívekbe mélyült.

Szent vagy, király vagy: szívek szent királya,
Ragyog messziről koronád, palástod,
Egy ezredévnek távolában állasz,
De bús magyarjaid' ma is megáldod.

Reményik Sándor.

Rendivel.

— Ha iszik is, mért nem iszik rendivel? E szavakkal fogadta rendszerint Csöbi Mózes kedves élete párja, amikor esténként egészen *teli* állapotban tántorgott haza.

Rendivel! Ez a szó már annyira bosszantotta Mózes uramat, hogy képes lett volna ölni, ha egyáltalán valamire képes lett volna. Már tudniillik az italnak miatta. Így azonban csak valami mentegetőzés félett makogott el rendesen, aztán úgy csizmastól végignyult az ágyon s huzta a bőrt a jégen reggelig.

Történt egyszer, hogy amint Mócsi ismét a szövetkezet kecskelábu asztala mellett busulna egyedül, idegen emberek léptek be az ivóba. Borzbőr tarisznya a nyakukban, matyukás pálca a kezükben, fáradtak, porosak, a vak is látja, hogy vásáros emberek.

Letelepednek a hosszú asztalhoz, ki ki előszedi tarisznyájából az elemózsiát s falatozni fognak.

Mócsi illendőképpen megkérdezi mindeniktől a nevét s hogy hovávaló. Marosszékiek s a parajdi vásárra igyekeznek. Az asztal végén egy kis, sovány, kesely emberke üldögél. Legutóljára ahhoz fordul:

— Hát magának mi a becsületes neve?

— Rendi József vagyok Szabédból — feleli a kis ember.

— Rendi? — üli föl a fejét Mócsi, — na maga az én emberem! Uljón ide mellém!

— Domokos! — kiált a szövetkezetesnek — hamar egy liter bort ide! S aztán ez az ember az én vendégem. E semmit sem fizet. Értetted-e?

A vásárosok csak nagyot bámulnak. Legnagyobbat maga Rendi József, de már a szíves meghívás ellen csak nem protestál. Bizonyosan valami elszármazott rokonság, gondolja magában, majd kitudódik poharazás közben.

Azonban sem mi sem tudódott ki. Pedig a poharak, a literesek ürültek ugyancsak keményen. Mózsi alig vakkantott egy-két szót, csak ivott kegyetlenül.

Éjféle felé, mikor a hold feljött, a vásárosok felkászolódtak. Mózsi igen el volt érzékenyülve. Rendre megszorongatta a marosszékiek kezét, de kivált Rendi Józseftől alig tudott megválni.

— Ha még valaha errefelé hozza az utja, el ne mulassza engem megkeresni. Mert azt úgy tudja meg hogy Csöbl Mózses Rendi Józsefnek a legjobb embere e széles föld hátán.

Ólthon, alighogy bányit a sötét hába, már hangzik ki az ágyból az asszony éles szava:

— Már megint ittas! Ugyan bizony mért nem iszik rendivel?

— No most aztán egy se legyen, Kati — dadogja akadozva a gazda, — egész mostanig Rendivel ittam!

— Kied mit beszél? Hiszen olyan részeg, hogy alig tud szólni!

— Már akár részeg, akár nem részeg, én Rendivel ittam. Ha nem hiszed, kérdezd meg holnap Domokostól. Az al Rendi volt! Rendi József Szabédból.

— Az asszony mérgesen rug egyet az ágy odrára. Azután befelé fordulva duzzogja:

— A fene ette volna meg a gégejét! Még a mondásaimat is megissza! Milyen szóval fogadjam ezután, ha megint ilyen állapotban tér haza?

Márkos Albert.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Ké: esküre jelentkezett tanítóhoz. Szászrégenhez közel egy ipartelepen nőtlen tanítóra van szükség, aki róm. kath. vallású, németül, románul tud és haladóval zongorát taníthat. A gyár könyvelőjének 3-ik elemista és I. polgárista leányát kellene tanítani délelőtt.

A telepen lakó 1—2 tisztviselő és néhány munkás gyerekek is kellene a délutáni órákban tanítani (3—5 gyermek). Ha szabad ideje maradna, a gyár irodájában foglalatokodnék. Lakás (szoba, fűtés és világítás) és fizetés megegyezés szerint.

A másik tanító I. gymnázista tanításához kellene falura teljes ellátás és egyezés szerinti fizetés mellett. A M. N. szerkesztőségéhez szíveskedjenek jelentkezni az érdeklődők.

Állást keres ipari vállalatnál, vagy gazdaságban, mint ispán lehetőleg Szatmár megyében, gazdasági iskolát végzett, gazdaság vezetésére alkalmas 28 éves nős, gyer-

mektelen volt magyar köztisztviselő. Értésítést lapunk kiadóhivatalába kérünk.

Esküre jelentkezett tisztviselőkhöz Torda. Szíveskedjenek megjelölni azokat a nagyvállalatokat, amelyek állás nélküli tisztviselőket Tordán és vidékén alkalmazni tudnának. Az Alkalmi Bizottság közvetlenül fog az illető igazgatóságokhoz fordulni az állást keresők érdekében. Ma már az optálás lejárt és a romániai nacionalizált, gyárok román honpolgárok elől zárják el az utat. A helyzet megváltozott! Tudni fogjuk a kötelességünket a gyárakkal szemben.

N. A. Teremiujfalu. Előfizetési díjban hozzáunk eddig 22 leu érkezett be, a lap jan. 1-től kezdve jár. Év végéig még 22 leu volna megküldendő.

S. B. Lupény. A lapot május 15 től címére küldjük. Beadványát illetékes helyre juttattuk, sajnos, a Magyar Szövetség ez idő szerint nem működhetik.

B. G. Árpád. Becses címére rendesen 4 példányt küldünk. Előfizetése szept. 30 án jár le.

Ifj. M. L. Szentábrahám. Becses levele értelmében jártunk el. A beküldött 2 kölcsön szindarabot megkaptuk.

Sz. S. Ujbálint. A lapot címére július 1-től indítottuk meg.

M. V. Tergovest. Lapunkat július 1-től indítottuk meg címére.

F. Z. Lapunkból becses címére tiszteletpéldányt küldtünk. Cikkét hozni fogjuk.

Kalász. 1. Intézkedtünk, hogy a lap csak egy példányban menjen. Előfizetése szept. 10-én jár le. 2. A kért képviselő lakása Cluj Szentegyház-utca 6. 3. Pályázati kérést csak román nyelven lehet beadni. 4. Tehénvakarókat a kolozsvári Babos és Társa cég Cluj (Str. Reg. Maria 11. szám) korlátlan mennyiségben gyárt. 5. A szóban forgó asszony nyugdíjára nézve az adatok 48. Regulamentul L. P., J. O. V. találhatók. Nézze meg a községi előjáróságnál. Felebbezés a hetedik hadtest. Hadkieg. parancsnoksághoz intézendő (Nagyszeben). Közelebről-e tárgyban többet hozunk.

H. T. Mezőszentmihály. Tanítóügyben jelen számban a szükséges lépéseket megtettük.

Fizessen elő a
„Magyar Nép“-re.

